

Rapport til Kirkerådet om arbeidet i Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk, SRO V, 2023 - 2026

Mandat for Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk 2024-2026

Kirkerådet oppnevnte i sak 57/23 et nytt Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk (SRO) med følgende mandat:

Samarbeidsråd for overgrepssfeltet (SRO) er et nasjonalt råd for Den norske kirke. Rådet er et pådriver- og koordineringsorgan som skal bidra til å kvalitetssikre kirkens forståelse og håndtering av overgrepssproblematikk. Rådet skal være med å sikre at feltet får oppmerksomhet og fokus i kirken, og arbeide for å fremme profesjonalitet og fagets hensyn. Ut fra et helhetlig syn skal SRO ha ansvar for å evaluere, samordne og videreutvikle kirkens innsats innen overgrepssfeltet. SRO skal arbeide systemrettet og bidra til likebehandling, og skal delta aktivt i et arbeid innenfor det økumeniske nettverket.

SRO består av følgende representanter:

- en representant fra Bispemøtet
- en representant fra Hovedorganisasjonen KA
- en representant fra Vake, kirkelig Ressurssenter mot seksuelle overgrep
- en representant fra lokalkirken
- en representant fra HR-seksjonen i Kirkerådet
- en representant fra et eksternt fagmiljø
- en representant fra bispedømmekontorenes personalsjefer
- en representant fra Norges kirkevergelag
- representanter for to av de frivillige organisasjonene innen Den norske kirke, hvorav en kristelig barne- og ungdomsorganisasjon og en misjonsorganisasjon
- en representant for samisk kirkeliv

SRO utarbeider en handlingsplan for sin oppnevningsperiode og leverer en rapport ved endt periode. Kirkerådet stiller sekretær til disposisjon for SRO. De ulike partene som er representert i SRO, dekker selv utgiftene til sine medlemmer.

Rådets medlemmer

- Kari Mangrud Alvsvåg (Bispemøtet)
- Marianne Brekke (Hovedorganisasjonen KA)
- Anne Louise Skoland (Vake)
- Marie Margrethe Lie Sperre (lokalkirken)
- Håvard Sporastøyl til juni 2024/Marte Bostrøm fra september 2024 (HR-seksjonen i Kirkerådet)
- Maria Steinsvik Kronvald (Samisk kirkeråd)
- Lennart Persson (eksternt fagmiljø)
- Lars Erlend Kielland (bispedømmekontorenes personalsjefer)

- Nina Brandt til desember 2024/ Pål Morten Lia fra september 2025 (Norges kirkevergelag)
- Marianne Brekken (barne- og ungdomsorganisasjon)
- Tormod Kleiven (misjonsorganisasjon)

Tormod Kleiven har vært rådets leder.

Sigrid Flaata var Kirkerådets sekretær for SRO frem til mars 2025. Mirjam Syltebø Endalew har vært Kirkerådets sekretær for SRO fra april 2025.

Arbeidsform

Rådet har møttes tre til fire ganger i året med en blanding av fysiske, hybride og heldigitale møter.

Rådet har hatt et AU bestående av Tormod Kleiven, Marie Margrethe Lie Sperre og sekretær som har arbeidet med forberedelser av møter og sakspapirer. For flere av sakene har det vært oppnevnt ulike arbeidsgrupper som har investert betydelig tid i forberedelser av saksdokumenter.

Saker behandlet av SRO V

SRO har ikke behandlet eller drøftet konkrete varslings- eller overgrepssaker. Noen av sakene i rådet har vært samtaler om problemstillinger som har vært aktualisert i samfunnet eller kirken. Slike saker har bidratt til å styrke kompetansen blant SROs medlemmer, og har vært en del av SROs arbeid med å kartlegge aktuelle problemstillinger i kirkens arbeid med overgrepssproblematikk. Andre saker har resultert i forslag til konkrete tiltak.

På hvert møte har SRO hatt en runde med orienteringer fra rådets medlemmer og muligheter for å drøfte saker som eventuelt har kommet opp og som vi ser det kan være behov for at rådet arbeider med.

Rapportering og varsling

SRO har sett på mulighetene for å kartlegge omfanget av seksuelle krenkelser og overgrep i Den norske kirke. Det finnes ikke pålitelige tall for hvor mange som opplever seksuelle krenkelser eller overgrep i kirkelige sammenhenger.

Seksuelle krenkelser og overgrep er opprettet som en egen kategori i Den norske kirkes varslingsportal. Hendelsene som beskrives i varslene har svært ulik karakter og følges opp av ulike arbeidsgivere på ulike nivåer. Noen saker håndteres av politiet.

Varslingsportalen tas i bruk av stadig flere, og over tid vil Kirkerådet etter hvert ha tilgang på data som viser hvor mange av varslene som kategoriseres som anklager om seksuelle krenkelser eller overgrep. Det er imidlertid ingen direkte sammenheng mellom økning av varsler og økning av hendelser, og en eventuell økning av varsler over tid vil ikke være en indikasjon på økning i omfang av seksuelle krenkelser og overgrep.

Det er bra at seksuelle krenkelser og overgrep nå er etablert som en egen kategori i varslingsportalen. Samtidig registrerer SRO at overgrepssproblematikk kan være vanskelig å håndtere i et digitalt varslingsystem.

Det er fortsatt behov for å jobbe systematisk med kvalitetssikring av håndteringen av anklager om seksuelle krenkelser. Håndteringen av anklager om seksuelle krenkelser er et lederansvar.

I håndteringen av anklager om seksuelle krenkelser er det særlig viktig at den som tar imot varselet sørger for ivaretagelse både av den som har opplevd en krenkelse og av den omvarslede. Alle som har opplevd en seksuell krenkelse skal tas imot med omsorg og oppleve at Den norske kirke står på den utsattes side. Samtidig må arbeidsgiver ivareta sitt juridiske ansvar som arbeidsgiver og overholde taushetsplikten. I saker der det kan være snakk om en kriminell handling, må eventuelle instruks fra politiet respekteres.

Sjelesorgsamtalen som trygt rom

I denne perioden har problemstillinger knyttet til sjelesorgssamtalen som trygt rom vært et gjennomgangstema for rådets arbeid. Rådet har arbeidet med dette temaet fra ulike perspektiver relatert til forebygging av seksuelle krenkelser.

I arbeidet med denne saken har SRO kontaktet barne- og ungdomsorganisasjonene med spørsmål om hva de har utarbeidet av materiell eller retningslinjer. SRO mottok ressurser fra flere organisasjoner, og disse ble gjennomgått og vurdert. Arbeidet munnet ut i en oppfordring til Samarbeidsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner, SBU, om å drøfte en sak om sjelesorgsamtalen som trygt rom og behovet for felles retningslinjer.

SRO har også kontaktet utdanningsinstitusjonene med spørsmål om hvordan de arbeider med temaer knyttet til sjelesørgerens rolle, ansvar og makt som en del av de kirkelige utdanningene. Responsen viser at det er svært store variasjoner mellom de ulike institusjonene og at de kan ha mye å lære av hverandre. Det avdekkes store variasjoner i bevisstheten omkring viktigheten av dette temaet og kompetansen på feltet. SRO ser potensiale for økt bevissthet om temaet og bedret kvalitet i undervisningen gjennom styrket samarbeid og utveksling av kompetanse og undervisningsressurser på tvers av institusjonene.

Kirkelige arbeidsgivere har et ansvar for at sjelesorgrommet skal være et trygt rom, både for konfident og sjelesørger. Som et resultat av SROs arbeid med sjelesorgsamtalen som trygt rom har SRO utarbeidet to tekster. Den første teksten oppsummerer hovedmomenter i sjelesørgerens arbeid med sjelesorgsamtalen som trygt rom. Sjelesørgere må være bevisste på hvilket ansvar de har i rollen som sjelesørger i forhold til forebygging av seksuelle krenkelser og anklager om seksuelle krenkelser [Sjelesørgerens ansvar - Ressursbanken, Den norske kirke](#). Teksten kan fungere som en påminnelse om hva sjelesørgere bør reflektere over. Den andre teksten beskriver arbeidsgiveres ansvar for å legge til rette for trygge rammer rundt sjelesorgssamtaler og følge opp medarbeidere som gjennom sitt arbeidsforhold utøver sjelesorg.

Gjennomgang og oppdatering av Den norske kirkes ressurser

SRO har gitt tilbakemelding og innspill til arbeidet med gjennomgang og oppdatering av Den norske kirkes side om forebygging og håndtering av seksuelle krenkelser og overgrep i Ressursbanken. [Forebygging og håndtering av seksuelle krenkelser og overgrep - Ressursbanken, Den norske kirke](#)

SRO har etterspurt Kirkerådets og KA's arbeid med en revidert utgave av veilederheftet for kirkelige arbeidsgivere om håndtering av mistanke eller anklage om seksuelle krenkelser eller overgrep. Prosessen med å revidere denne veilederen har tatt lang tid. SRO bemerker at forsinkelsen i arbeidet med revisjonen har forsinket arbeidet med tematisering og kompetanseheving.

SRO har undersøkt hva som finnes av tematisering av seksuelle krenkelser og overgrep i opplæringssystemet i Den norske kirke. I oppfølgingen av dette har SRO kommunisert en

forventning til Bispemøtet om at forebygging og håndtering av seksuelle krenkelser tematiseres systematisk i VTV i alle regioner. SRO har også anbefalt Kirkerådet å utvikle et e-læringskurs om kunnskap og håndtering av anklager om seksuelle krenkelser og overgrep i samarbeid med Vake.

SRO har kartlagt hva som finnes av ressurser for nettvett i den norske kirke. Det er utviklet en veileder for ansatte i Den norske kirke om bruk av sosiale medier og nettdebattforum [19_00586-1 some veiledning dnk 577226_1_1.pdf](#). I 2019 ble det laget en ressurs i Ressursbanken om nettvett med videoer laget på bestilling fra SRO [Nettvett for frivillige ledere - Ressursbanken, Den norske kirke](#). SRO konkluderte med at det per i dag ikke er behov for å utvikle ytterligere veiledning eller regelverk for nettvett i kirken. SRO anbefaler veiledningen fra 2019 og ressursene i Ressursbanken til bruk i hele Den norske kirke.

Menighetstilknytning for den som har krenket

SRO har drøftet problemstillinger rundt menighetstilknytning for den som har krenket. SRO erkjenner at dette er et svært krevende tema. SRO diskuterte saken på bakgrunn av et notat om premisser og rammer for hvordan en kunne legge til rette for menighetstilknytning for den som har seksuelt krenket andre mennesker. Notatet var blant annet basert på en masteroppgave med empiri på erfaringer med nettopp dette. Arbeidet med denne saken konkluderte med en anbefaling til Vake om å arbeide videre med denne tematikken.

Anklager om krenkelser i tilsynelatende symmetriske maktforhold

SRO har gjennom flere møter drøftet kompleksiteten i arbeidet med anklager om krenkelser i tilsynelatende symmetriske maktrelasjoner.

Vake

Siden Kirkerådet avvirket kontaktpersonordning på bispedømmenivå, har Vake hatt rollen som nasjonal veileder for håndtering av anklager om seksuelle overgrep i Den norske kirke.

Et av møtene i SRO fant sted i Vake sine lokaler hvor rådet fikk en orientering om Vake sitt arbeid. SRO ser Vake som en viktig og sentral aktør i arbeidet med overgrepssproblematikk i kirkelige sammenhenger.

SRO har pekt på at det er behov for å videreutvikle Messe for verdighet.

Evaluering

Siden etableringen av det første SRO for omkring 20 år siden har SRO arbeidet for å sette seksuelle krenkelser og overgrep på dagsorden i Den norske kirke. SRO har vært et viktig møtested for å sikre at kirken arbeider med disse problemstillingene. Samarbeidet i SRO har bidratt til å utvikle ressurser omkring forebygging og håndtering av anklager om seksuelle krenkelser og overgrep i Den norske kirke. SRO har også bidratt til å styrke bevissthet og kompetanse hos medlemmene i SRO ut ifra formålet om at de skal bidra til å løfte tematikken innenfor de ulike arbeidsarenaene de representerer.

Frem til nå har SRO vært sammensatt med tanke på representasjon fra ulike nivåer og organer i Den norske kirke og noen av kirkens samarbeidspartnere. Medlemmene i SRO har begrenset myndighet og gjennomføringskraft, og det er uklarhet rundt medlemmene i SRO sin rolle og eventuelle ansvar for å følge opp fagområdet. Sekretærens rolle i rådet og eventuelle ansvar for å følge opp fagfeltet er også uklart. Medlemmene i SRO opplever oppdraget som pådriver- og koordineringsorgan som krevende, og stiller spørsmål ved om dagens ordning er den beste løsningen for ivaretagelse av feltet.

Veien videre

Forebygging og håndtering av anklager om seksuelle krenkelser er et lederansvar. SRO anbefaler at arbeidet i SRO videreføres ved opprettelse av et mindre fagorgan som kan støtte kirkens ledere i ivaretagelse av ansvaret for forebygging og håndtering av seksuelle krenkelser og overgrep. Ved opprettelse av et slikt fagråd, bør medlemmene oppnevnes på grunnlag av kompetanse fremfor representasjon. Fagrådet vil være avhengig av å ha en sekretariatsfunksjon som kan holde i sakene og bidra til framdrift.